

מראי מקומות - יבמות

קיא:

א. בא יבם על החרשת וחזר ובא על הקטנה... פסל את החרשת

כ' הרמב"ם (יבום ה, כח) דבכה"ג מלמדין את הקטנה שתמאן, והחרשת יוצאה בגט. והק' הראב"ד, ומאחר ששתיהן יוצאות, א"כ למה מלמדין אותה שתמאן, ולא אמרו דמלמדין שתמאן אלא כדי שתתקיים מצות יבום מן התורה, ולעולם יתרחק אדם מן המיאונים. וע' ברמב"ן שהביא דברי הרמב"ם וכ' שאינו יודע למה צריך להוציא החרשת בגט, הא כיון דממאנת הקטנה בביאה ובזיקה, א"כ נמצא שלא היתה נשואה מעולם, וא"כ למה החרשת יוצאת בכלל, והניח בקו'. וע"ש עוד בזה.

ב. לאחר ל' יום מבקשין הימנו שיחלוץ לה

הק' תוס', מה הוא מפסיד אם חולץ לה, וא"כ למה אין כופין אותו כדי להתירה. ותי' שמא מתבייש הוא בב"ד לחלוץ לה שתרוק בפניו. וע' בנמוקי יוסף (לח: בדפי הרי"ף) שהביא מהריטב"א שתי' דיכול לטעון דאע"פ שנתן לה גט, מ"מ הרי אינה אסורה עליו בחזרה, ואולי תתפייס ותחזור לו, ולכן אינו רוצה לחלוץ לה, דאם יחלוץ לה, אסורה עליו לעולם. ותמה עליו רעק"א, הא לדבריה דעדיין לא בא עליה, א"כ נמצא דהגט פוסלה עליו, וממילא אסורה לו לעולם, וא"כ שויה אנפשה חתיכה דאסורא, ושוב א"א לו להחזירה, וא"כ מהי טענתו. וכ' דאולי צ"ל דס"ל להנ"י [והריטב"א] כהשי' דבאיסור דרבנן לא אמרי' שויה אנפשי' חתיכה דאיסורא.

ג. אבל קטן הבא על הקטנה,

דתרוייהו כי הדדי ניהו, לא אמר

כ' הערוך לנה, דלפי"ז צריכין לומר דמיירי דביום שהוא נעשה בן י"ג, היא נעשית בת י"ב, דאל"כ, איך יגדלו זה עם זה, הא הא' נעשה גדול קודם האחר, ונמצא עי"ז שיהי' נעשה ספק איסור, אע"כ כנ"ל.

ד. אמר קרא, יבמה יבא עליה כל דהו וכו'

כ' המהרש"א דאין כוונת הגמ' לומר שיש כאן דרשה לומר שיש קיום מצות יבום ע"י הקטן, למר מיבמה ולמר מיחדיו, שהרי אמרי' לעיל דעשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול, ומבואר בתוס' בקידושין (י"ט) שהוא מדרבנן, דהיינו דמדאורייתא אין יבם קטן קונה אותה בכלל. אלא הכוונה כאן לומר דלא נימא דכל ביאה וביאה דאיסורא הוא, כיון דלאו בר מיקם הוא, לכן קאמר הכא דמרבין ל' מקראי, למר מיבמה כל דהו, ולמר מיחדיו, לומר שאין להם איסור אשת אח בזה. אולם הק' הערוך לנה, מהכ"ת לפרש הקרא כך, דאף שאין מצות יבום בקטן, מ"מ אין איסור אשת אח, דלמא בא הקרא לחדש שגם יש לקטן מצות יבום. ותי' דאי אמרי' דכל שאינו עולה לחליצה אינו עולה ליבום [ודלא כשי' הכנסת יחזקאל (ס' ס"ח) דמפקפק בזה], א"כ י"ל דכיון דמיעטה התורה קטן מחליצה, א"כ ממילא גם אינו עולה ליבום, וכיון שאינו עולה ליבום, ממילא עכצ"ל דמה דריבתה התורה קטן, היינו דוקא לענין שאין בה איסור אשת אח.

ה. ואימא הכי נמי

העיר הערוך לנה, לפי מה דסבר המקשן, דאין שייך יבום אא"כ האח גדול הוא בשעת נפילה ליבום, א"כ עדיפא הו"ל להק', דבכור מייבם ופשוט אינו מייבם, דע"כ לפי קו' זו לא ס"ל לתירוץ של הגמ' התם, דא"כ אשת אחיו שלא הי' בעולמו היכי משכחת לה. עוד הק', איך ס"ד דקטן לאו בר יבום הוא מן התורה, דא"כ למה צריכין לפטור הקטן מחליצה, הא כל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה, וכיון דלה"א זו אין לה זיקה להקטן ליבום, דאינו יכול לייבמה [אף לאחר שיתגדל], א"כ ודאי ג"כ אינו עולה לחליצה, וצ"ע.